

**Вдовенко А.О.**

## **ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ДО ПОДОЛАННЯ «КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ» ПІД ЧАС ВИСТУПУ**

Сучасний етап розвитку політичних, ідеологічних, економічних, освітніх та інших суспільних процесів вимагає від фахівців не тільки високого рівня сформованих умінь переконливого публічного мовлення, а й навичок розпізнавати «комунікативні бар'єри» під час публічних виступів та знаходити ефективні шляхи їхнього подолання.

Деякі аспекти виділеної нами проблеми розглядалися вітчизняними науковцями: І. Зязюном, Р. Вандишевим, Г. Сагач, Л. Скуратівським, І. Штерном, Т. Яхонтовою та зарубіжними вченими: Н. Арутюновою, Г. Бушем, О. Івіним, Є. Корніловою, Є. Ключевим, М. Лоцманом, П.Л. Сопером. Але на риторичну підготовку фахівців, яка не проводилася за радянських часів, вища освіта звернула увагу лише в кінці ХХ ст., тому багато проблем ще чекають свого дослідження.

*Комунікативний бар'єр* – це суб'єктивне утворення, переживання суб'єктом певної складності, незвичності, нестандартності, протиріччя в ситуації. Те, що викликає утруднення у однієї людини, може бути непомітним для іншої. Разом з тим, науковці створили кілька різних класифікацій «комунікативних бар'єрів», одну з яких ми взяли за основу нашої роботи; бар'єри, зумовлені впливом середовища, технічні бар'єри, бар'єри повідомлення та група найвпливовіших – бар'єри, обумовлені людським фактором. Останні поділяються на підгрупи таких перешкод – міжмовні, психофізичні, психологічні, соціальні, соціокультурні бар'єри, кожна з яких може створити цілу низку гальмівних протидій, блокування при виступі.

Підготовка до подолання «комунікативних бар'єрів» у риторичній діяльності майбутніх інженерів-педагогів здійснюється у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін і має свої особливості. Нами виділені та пояснені: *психологічні особливості* – індивідуальні параметри нервової системи та темпераменту, особистісні риси характеру, психофізичні властивості мовлення та ін.; *педагогічні особливості*, – пов'язані з формуванням у майбутніх інженерів-педагогів риторичних умінь та навичок подолання «комунікативних бар'єрів» у процесі публічних виступів.

З метою вивчення динаміки виникнення «комунікативних бар'єрів», було проведено опитування 43 студентів 3-4 курсів нашої академії за анкетною з 7 питань. Відповіді, які ми отримали лише на одне з них, що полягало у встановленні того, які бар'єри доводилося їм долати у ході виступів, засвідчили: найчастіше зустрічаються бар'єри поганого настрою – це підтвердили 88 % опитаних, далі – бар'єри негативних емоцій – 81 %, бар'єри мовлення – 67 %, бар'єри першого враження – 62 %, бар'єри сприйняття та взаєморозуміння – по 55 %, і бар'єри установки – 37 %. Проаналізувавши дані анкетування та спостереження, ми дійшли висновку, що переважна більшість студентів лише частково підготовлена до подолання комунікативних перешкод на даному, студентському етапі, риторичної діяльності.

Це ставить нові завдання більш поглибленої підготовки у цьому напрямку як з боку вищого навчального закладу, так і з боку самого майбутнього інженера-педагога, що повинно реалізуватися у ході самовдосконалення та саморозвитку.

---

Робота виконана під керівництвом доц. кафедри ПМПН Лисенко С.А.